

Vítěz ceny Hugo a Nebula

ORSON SCOTT CARD

HOVORCA ZA MRTVÝCH

Ljndeni

Hovorca za mŕtvych

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Orson Scott Card
Hovorca za mŕtvych – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

HOVORCA ZA MŔTVÝCH

ORSON SCOTT CARD

HOVORCA ZA MŔTVÝCH

Z angličtiny preložila Zuzana Trstenská

Ljndeni

PROLÓG

V roku 1830 po vytvorení Kongresu hviezdnych ciest poslala robotická prieskumná loď správu prostredníctvom ansiblu: Planéta, ktorú skúmala, vyhovovala parametrom pre ľudský život. Najbližšia planéta, ktorá pociťovala populačný tlak, bola Baia. Kongres hviezdnych ciest jej udelil povolenie na osídlenie.

Tak sa stalo, že prví ľudia, ktorí uvideli nový svet, boli jazykom Portugalci, kultúrou Brazílčania a vierovyznaním katolíci. V roku 1886 vystúpili z raketoplánu, prekročili hranice a pomenovali planétu Luzitánia, čo bol starý názov Portugalska. Pustili sa do katalogizácie flóry a fauny. O päť dní neskôr si uvedomili, že malé lesné zvieratá, ktoré nazvali *porquinhos* – prasiatka – vôbec nie sú zvieratá.

Prvýkrát od xenocídy hmyzákov, ktorú spáchal obludný Ender, objavili ľudia inteligentný mimozemský život. Prasiatka boli technologicky primitívne, ale používali nástroje, stavali domy a hovorili vlastným jazykom. „Boh nám dal ďalšiu príležitosť,“ vyhlásil arcikardinál Pio z Baie. „Môžeme sa vykúpiť za zničenie hmyzákov.“

Členovia Kongresu hviezdnych ciest uctievali mnoho bohov alebo žiadneho, ale s arcikardinálom súhlasili. Luzitánia mala byť osídlená z Baie, a teda pod katolíckou licenciou, ako to vyžadovala tradícia. Kolónia sa však nesmela rozšíriť za hranice svojho obmedzeného územia ani prekročiť určený počet obyvateľov. A bola viazaná predovšetkým jedným zákonom:

Nikto nesmel rušiť prasiatka.

PRVÁ KAPITOLA

PIPO

Keďže ešte nie sme úplne stotožnení ani s myšlienkou, že ľudia z vedľajšej dediny sú rovnako ľudské bytosti ako my, je nanajvýš opovážlivé predpokladať, že by sme sa niekedy dokázali pozeráť, ako spoločenské tvory, ktoré sa vyvinuli inými evolučnými cestami, vyrábajú nástroje, a videli v nich nie zvieratá, ale bratov, nie súperov, ale spolupútnikov na ceste k svätyni inteligencie.

A predsa to vidím alebo túžim vidieť. Rozdiel medzi *ramanom* a *varelsom* nespočíva v súdenej bytosti, ale v bytosti, ktorá súdi. Keď vyhlásime cudzí druh za ramana, neznamená to, že prekročil prah morálnej zrelosti, znamená to, že sme ho prekročili my.

Demostenes, *List framlingom*

Koreniak bol najnáročnejší a zároveň najnápomocnejší z *pequeninov*. Vždy keď Pipó navštívil ich čistinu, bol tam a snažil sa odpovedať na otázky, ktoré Pipó podľa zákona nesmel nikomu z nich položiť priamo. Pipó bol na ňom závislý – pravdepodobne až príliš –, a hoci sa Koreniak bláznil a hral sa ako nezodpovedné mláďa, ktorým bol, zároveň ho pozoroval, skúšal, testoval. Pipó si musel neustále dávať pozor na pasce, ktoré mu Koreniak nastražil.

Pred chvíľou Koreniak lozil po stromoch, držal sa kôry len zrohovatenými vankúšikmi na členkoch a na vnútornej strane stehien. V rukách niesol dve palice – volali ich Palice otcov –, ktorými počas lezenia podmanivo a arytmicky udieral o strom.

Hluk vylákal zo zrubu Mandachuvu. Zavolať na Koreniaka v mužskom jazyku a potom v portugálčine. „*P'ra baixo, bicho!*“ Niekoľko prasiatok v okolí vyjadrilo uznanie nad touto portugalskou slovnou hračkou tým, že chvíľu prudko treli stehnami o seba. Vydávalo to syčivý zvuk a Mandachuva od radosti z ich potlesku poskočil.

Koreniak sa zatiaľ zaklonil tak hlboko dozadu, až sa zdalo, že určite spadne. Naraz sa odrazil rukami, urobil vo vzduchu salto a pristál na nohách. Niekoľkokrát musel poskočiť dopredu, ale nestratil rovnováhu.

„Takže teraz si aj akrobat,“ poznamenal Pipo.

Koreniak k nemu podišiel chôdzou, ktorou sa snažil napodobniť ľudí. Kráčal s doširoka rozkročenými nohami ako arogantný námorník. Keďže jeho sploštený a dohora vyhrnutý nos vyzeral nepopierateľne ako prasací rypák, pôsobilo to ešte výsmešnejšie. Nečudo, že ich mimoplanetánci nazývali „prasiatka“. Prví návštevníci tohto sveta ich tak začali označovať v svojich správach už v roku 1886 a kým v roku 1925 založili kolóniu Luzitánie, toto pomenovanie sa už nezmazateľne vžilo. Xenológovia roztrúsení po Stosvete o nich písali ako o „luzitánskych domorodcoch“, hoci Pipo veľmi dobre vedel, že je to len prejav profesionálnej zdvorilosti – aj xenológovia ich mimo vedeckých prác nepochybne nazývali prasiatka. Čo sa týka Pipa, zvyčajne ich volal *pequeninovia* a im to zrejme neprekážalo, lebo sami seba začali nazývať „Maličké“. Dôstojnosť Maličkých bokom, jedno sa nedalo poprieť. Vo chvíľach, ako bola táto, pripomínal Koreniak prasa stojace na zadných nohách.

„Akrobat,“ zopakoval Koreniak a prevaľoval si nové slovo na jazyku. „To, čo som urobil? Máte slovo pre ľudí, ktorí to robia? Takže to niektorí ľudia robia ako svoju *prácu*?“

Pipo si potichu vzdychol, no úsmev z tváre mu nezmizol. Zákon mu prísne zakazoval deliť sa o informácie o ľudskej

spoločnosti, aby nekontaminoval kultúru prasiatok. Napriek tomu Koreniak neustále skúšal vyžmýkať do poslednej kvapky všetko, čo Pipo utrúsil. Tentoraz však za chybu Pipo nemohol viniť nikoho iného ako seba, lebo vypustil hlúpu poznámku, ktorá otvorila zbytočné okná do ľudského života. Z času na čas sa medzi pequeninmi cítil natoľko doma, že hovoril prirodzene a bez zábran. To bolo veľké nebezpečenstvo. Vôbec mi nejde táto nekonečná hra, v ktorej zbieram informácie a zároveň sa snažím nedávať nič na oplátku. Libo, môj mlčky syn, je už teraz diskretnejší než ja, a to je mojím učnom len – koľko času ubehlo, odkedy dovŕšil trinásť rokov? – štyri mesiace.

„Chcel by som mať na nohách také vankúšiky ako ty,“ povedal Pipo. „Kôra na tom strome by mi úplne rozdrapala kožu.“

„To by nás všetkých zahanbilo.“ Koreniak sa nehýbal, zamrzol vo vyčkávajúcom postoji, ktorý Pipo považoval za prejav miernej úzkosti alebo možno neverbálne varovanie pre ostatných pequeninov, aby boli opatrní. Mohol to byť aj znak extrémneho strachu, ale Pipo asi ešte nikdy nevidel, že by sa nejaký pequenino niečoho extrémne bál.

V každom prípade Pipo rýchlo prehovoril, aby Koreniaka upokojil. „Neboj sa, som príliš starý a mäkký, aby som takto lozil po stromoch. Prenechám to vám mladíkom.“

Zabralo to. Koreniakovo telo sa okamžite uvoľnilo a dalo sa do pohybu. „Rád lozím po stromoch. Odtiaľ všetko vidím.“ Koreniak si čupol pred Pipa a naklonil tvár bližšie k nemu. „Privedieš to zviera, ktoré behá po tráve a nedotýka sa pritom zeme? Ostatní mi neveria, že som niečo také videl.“

Ďalšia pasca. Čo spravíš, Pipo, xenológ? *Ponížiš* tohto jedinca spoločenstva, ktoré skúmaš? Alebo sa budeš riadiť

prísnyim zákonom, ktorý stanovil Kongres hviezdnych ciest pre takéto stretnutia? Existovalo len málo precedensov. Jedini ďalší inteligentní mimozemšťania, s ktorými sa ľudstvo stretlo, boli hmyzáci. Udialo sa to pred tritisíc rokmi a všetci hmyzáci skončili mŕtvi. Tentoraz sa Kongres hviezdnych ciest chcel uistiť, že ak ľudstvo pochybí, jeho chyby neprinesú takýto výsledok. Minimum informácií, minimálny kontakt.

Koreniak spoznal Pipovo váhanie, jeho opatrné mlčanie.

„Nikdy nám nič nepovieš,“ vyhlásil Koreniak. „Pozorujete nás a skúmate, ale nikdy nás nepustíte za svoj plot ani do svojej dediny, aby sme my pozorovali a skúmali vás.“

Pipo odpovedal čo najúprimnejšie, hoci teraz bola dôležitejšia opatrnosť než úprimnosť. „Ak ste naozaj zistili tak málo a my zasa tak veľa, ako je možné, že ovládajte aj kozmik, aj portugálčinu, zatiaľ čo ja s vašim jazykom stále zápasím?“

„Sme múdrejší.“ Potom sa Koreniak zaklonil a otočil sa na zadku tak, aby bol chrbtom k Pipovi. „Vráť sa za svoj plot,“ povedal.

Pipo sa hneď postavil. Neďaleko od neho sa Libo snažil naučiť od troch pequeninov, ako sa z vysušených lián merdony pletie strešná krytina. Zbadal Pipa a o chvíľu už bol pri otcovi, pripravený vyraziť. Pipo ho bez slova odvedol. Keďže pequeninovia veľmi dobre ovládali ľudské jazyky, nikdy sa nerozprávali o tom, čo sa dozvedeli, kým neboli za bránou.

Cesta domov trvala pol hodiny, a keď prešli bránou a pokračovali po úbočí kopca k zenadorovej stanici, husto pršalo. Zenador? Pipo sa nad tým slovom zamyslel, keď sa pozrel na malý nápis nad dverami. Bolo na nej kozmikom napísané slovo XENOLÓG. To som asi ja, pomyslel si Pipo, aspoň pre mimoplanétanov. Ale portugalský názov *zenador* sa vyslovoval oveľa ľahšie, takže na Luzitánii takmer nikto nepovedal *xenológ*, dokonca ani keď hovoril kozmikom. Takto sa menia

jazyky, pomyslel si Pipo. Nebyť ansiblu, ktorý zabezpečuje okamžitú komunikáciu medzi planétami Stosveta, neudržali by sme si spoločný jazyk. Medzihviezdne cestovanie je príliš zriedkavé a pomalé. Kozmik by sa v priebehu storočia rozštiepil na desaťtisíc dialektov. Mohlo by byť zaujímavé zadať počítačom úlohu, aby skúsili vytvoriť projekciu jazykových zmien na Luzitánii, keby sa kozmik rozpadol a absorboval portugalčinu...

„Otec,“ oslovil ho Libo.

Až vtedy si Pipo všimol, že sa zastavil desať metrov od stanice. Dotýčnice. Najlepšie časti môjho intelektuálneho života sa dotýkajú oblastí mimo mojej odbornosti. Predpokladám, že preto, lebo v rámci mojej odbornosti mi nariadenia, ktoré na mňa uvalili, znemožňujú čokoľvek vedieť alebo pochopiť. Vedný odbor xenológie bazíruje na väčších mystériách ako Matka Cirkev.

Na odomknutie dverí postačil odtlačok jeho ruky. Pipo vedel, ako sa bude večer vyvíjať, už keď vstúpil dovnútra a pustil sa do práce. Potrvá niekoľko hodín práce na termináloch, kým obaja podajú hlásenie o tom, čo počas dnešného stretnutia urobili. Pipo si potom prečíta Libove poznámky a Libo si prečíta Pipove, a keď budú spokojní s výstupmi, Pipo napíše stručné zhrnutie a potom nechá na počítačoch, aby poznámky zaevidovali a okamžite ich odoslali pomocou ansiblu xenológom vo zvyšku Stosveta. Viac ako tisíc vedcov, ktorých celá kariéra spočíva v skúmaní jedinej mimozemskej rasy známej ľudstvu, a okrem toho mála, čo o tomto lesnom druhu dokážu zistiť satelity, všetky informácie, ktoré majú moji kolegovia k dispozícii, pochádzajú od Liba a odo mňa. Toto je rozhodne minimálny zásah.

Keď však Pipo vošiel do stanice, hneď videl, že to nebude večer plný neúnavnej, ale upokojujúcej práce. Našiel tam

totiž donu Cristã, oblečenú v kláštorom rúchu. Žeby niektoré z jeho mladších detí malo ťažkosti v škole?

„Nie, nie,“ uistila ho dona Cristã. „Všetky vaše deti sa majú veľmi dobre okrem tohto, ktorý je podľa mňa ešte príliš mladý na to, aby skončil so školou a pracoval tu, hoci aj ako učeň.“

Libo nič nepovedal. Múdre rozhodnutie, pomyslel si Pipo. Dona Cristã bola veľmi inteligentná a zaujímavá, možno dokonca krásna mladá žena, ale bola to predovšetkým mníška z rádu *Filhos da Mente de Cristo*, Deti Kristovej mysle, a keď sa rozčuľovala nad nevedomosťou a hlúposťou, jednoznačne nebola krásna na pohľad. Bolo úžasné, ako sa nevedomosť a hlúposť celkom inteligentných ľudí vždy trochu rozplynula v ohni jej pohrdania.

Mlčanie, Libo, je zásada, ktorá ti dobre poslúži.

„Nie som tu kvôli žiadnemu z vašich detí,“ zopakovala dona Cristã. „Som tu kvôli Novinhi.“

Dona Cristã nemusela uvádzať priezvisko, Novinhu všetci poznali. Strašná *descolada* sa skončila len pred ôsmimi rokmi. Hrozilo, že mor vyhubí kolóniu, skôr ako sa stihne poriadne uchytiť. Liek objavili Novinhin otec a matka, Gusto a Cida, dvaja xenobiológovia. Bolo tragickou iróniou, že príčinu choroby a jej liečbu objavili príliš neskoro na to, aby zachránili seba. Ich pohreb bol posledným pohrebom *descolady*.

Pipo si jasne spomínal na dievčatko Novinhu, ktoré tam stálo a držalo starostku Bosquinhu za ruku, zatiaľ čo pohrebnú omšu slúžil sám biskup Peregrino. Nie – nedržala starostku za ruku. Ten obraz sa mu vybavil v pamäti a s ním aj to, ako sa vtedy cítil. Čo si o tom myslí? spomenul si, ako sa pýtal sám seba. Je to pohreb jej rodičov a ona je posledná z rodiny, ktorá prežila, a predsa všade okolo seba cíti obrovskú radosť ľudí tejto kolónie. Dokáže napriek svojej mladosti pochopiť, že naša radosť je najlepšou poctou jej rodičom? Bojovali a uspeli,

v posledných dňoch pred smrťou našli našu spásu. Prišli sme osláviť veľký dar, ktorý nám dali. No pre teba, Novinha, je to smrť tvojich rodičov, ktorí umreli, presne ako predtým zomreli tvoji bratia. Päťsto mŕtvych a viac ako sto omší za mŕtvych tu v tejto kolónii za posledných šesť mesiacov a všetky sa konali v atmosfére strachu, smútku a zúfalstva. Teraz, keď zomreli tvoji rodičia, strach, smútok a zúfalstvo nie sú pre teba o nič menšie ako predtým – ale nikto iný necíti tvoju bolesť. V našich myšliach je na prvom mieste úľava od bolesti.

Kým ju pozoroval a snažil sa predstaviť si jej pocity, podarilo sa mu len oživiť vlastný smútok nad smrťou svojej sedemročnej Marie, zmietanej vetrom smrti, ktorý jej telo pokryl rakovinovým bujnením a hubami, mäso napuchlo alebo sa rozpadlo, z bedrového kĺba jej vyrástol nový úd – ani ruka, ani noha –, z nôh a hlavy jej odpadávali kusy mäsa, obnažili kosti, jej nevinné a krásne telo sa im rozpadalo pred očami, zatiaľ čo jej bystrá myseľ nemilosrdne bdela, schopná cítiť všetko, čo sa s ňou dialo, až kým nekričala k Bohu, aby ju nechal zomrieť. Pipa si na to spomenul a potom si vybavil zádušnú omšu, ktorú mala spolu s ďalšími piatimi obeťami. Keď tam sedel, klačal a stál so svojou ženou a pozostalými deťmi, cítil dokonalú jednotu ľudí v katedrále. Vedel, že jeho bolesť je bolesťou všetkých, že stratou najstaršej dcéry je spojený so svojím spoločenstvom nezničiteľnými putami smútku, a to mu bolo útechou, bolo to niečo, čoho sa mohol držať. Takýto smútok mal byť verejný.

Malá Novinha nič z toho nezažila. Jej bolesť bola ešte horšia ako Pipova – Pipa aspoň nezostal sirotou bez rodiny a bol dospelý, nie dieťa vystrašené náhlou stratou všetkých istôt svojho života. Komunita toto smútiace dieťa nevtiahla ešte hlbšie do svojho náručia, ale naopak ho z neho vylúčila. Dnes sa všetci radovali, len ona nie. Dnes všetci chválili jej

rodičov. Ona po nich túžila celým srdcom a bola by radšej, keby nikdy nenašli liek pre ostatných, ak by to znamenalo, že by sami ostali nažive.

Jej izolácia bola taká akútna, že ju Pipo videl aj odtiaľ, kde sedel. Novinha čo najrýchlejšie odtiahla ruku od starostky. Počas omše jej slzy postupne vysychali a ku koncu sedela mlčky ako väzeň, ktorý odmieta spolupracovať so svojimi väzňami. Pipovi to zlomilo srdce. Vedel však, že aj keby sa snažil, nedokázal by zakryť vlastnú radosť z konca desolady, radosť z toho, že mu choroba nevezme žiadne ďalšie dieťa. Videla by to – jeho snaha utešiť ju by bola výsmechom, ešte väčšmi by sa im odcudzila.

Po omši kráčala v trpkkej samote uprostred davu dobre nalaďených ľudí, ktorí jej kruto opakovali, že jej rodičov určite vyhlásia za svätých, že budú sedieť po pravici Boha. To mala byť útecha pre dieťa? Pipo nahlas pošepkal svojej manželke: „Dnešok nám nikdy neodpustí.“

„Neodpustí?“ Conceição nepatrila k manželkám, ktoré dokážu okamžite pochopiť myšlienky svojho manžela. „My sme jej rodičov nezabili...“

„Ale dnes sa všetci tešíme, nie? To nám nikdy neodpustí.“

„Nezmysel. Aj tak to nechápe, je príliš mladá.“

No chápe, pomyslel si Pipo. Nerozumela azda Maria svet okolo seba, hoci bola ešte mladšia ako Novinha teraz?

Ako roky plynuli – prešlo ich už osem –, z času na čas ju vídal. Bola vo veku jeho syna Liba a do jeho trinástich rokov to znamenalo, že mali v škole mnoho spoločných hodín. Počul ju občas čítať svoje práce a prednášať spolu s ostatnými deťmi. V jej uvažovaní bola elegancia a dokázala veľmi sústredene skúmať myšlienky, čo sa mu naozaj páčilo. Zároveň sa mu však zdala úplne chladná, celkom vzdialená od všetkých ostatných. Pipov syn Libo bol plachý, ale aj tak mal niekoľkých

kamarátov a získal si náklonnosť svojich učiteľov. Novinha však nemala vôbec žiadnych priateľov, nikoho, či pohľad by vyhľadala vo chvíli svojho triumfu. V škole nebol žiadny učiteľ, ktorý by ju mal úprimne rád, lebo odmietala opätovať náklonnosť, reagovať na ňu. „Je citovo paralyzovaná,“ povedala raz dona Cristã, keď sa na ňu Pipo spýtal. „Nedá sa k nej preniknúť. Tvrdí, že je dokonale šťastná a nevidí žiadnu potrebu zmeniť sa.“

Dona Cristã teraz prišla do zenadorovej stanice, aby sa porozprávala s Pipom o Novinhi. Prečo práve s Pipom? Napadol mu len jeden dôvod, prečo za ním riaditeľka školy prišla práve pre toto osirelé dievča. „Chcete mi povedať, že za všetky roky, čo máte Novinhu v škole, som jediný, kto sa na ňu pýtal?“

„Nie ste jediný,“ odpovedala. „Pred pár rokmi, keď pápež blahorečil jej rodičov, bol o ňu veľký záujem. Všetci sa vtedy pýtali, či si dcéra Gusta a Cidy, Os Venerados, všimla nejaké zázračné udalosti v súvislosti s rodičmi, ktoré videlo mnoho iných ľudí.“

„Naozaj sa jej na to pýtali?“

„Kolovali fámy a biskup Peregrino to musel vyšetriť.“ Dona Cristã stisla pery ako vždy, keď hovorila o mladom duchovnom vodcovi kolónie Luzitânia. No neprekvapilo ho to, lebo sa hovorilo, že v ráde Filhos de Mente de Cristo panovalo v hierarchii napätie. „Jej odpoveď bola poučná.“

„Viem si predstaviť.“

„Viac-menej povedala, že ak jej rodičia skutočne počúvajú modlitby a majú v nebi nejaký vplyv na to, aby im vyhovel, prečo potom nevyslyšali jej modlitbu, aby sa vrátili z hrobu? To by bol užitočný zázrak, pri ktorom existujú precedensy, povedala. Keby Os Venerados skutočne mali moc robiť zázraky, no nevrátili by sa medzi živých, znamenalo by

to, že ju neľúbili natoľko, aby vyslyšali jej modlitbu. Radšej preto verila, že ju rodičia stále milujú a jednoducho nemajú moc konať.“

„Rodená sofistka,“ poznamenal Pipó.

„Sofistka a odborníčka na vyvolávanie pocitu viny: povedala biskupovi, že ak pápež vyhlási jej rodičov za ctihodných, bude to to isté, ako keby Cirkev povedala, že ju rodičia nenávideli. Petícia za kanonizáciu jej rodičov bola vraj dôkazom, že Luzitánia ňou opovrhne. Ak by sa tejto petícii vyhovel, bol by to dôkaz, že samotná Cirkev je opovrhnutiahodná. Biskupa Peregrina to rozzúrilo.“

„No napriek tomu petíciu odoslal.“

„Pre dobro komunity. A *udiali* sa predsa rôzne zázraky.“

„Niekto sa dotkne svätyne, prestane ho bolieť hlava a zvolá: *Milagre!* – *os santos me abençoaram!* Zázrak! – svätí mi požehnali!“

„Viete, že Svätý Rím si vyžaduje podstatnejšie zázraky. No na tom nezáleží. Pápež nám milostivo dovolil nazvať naše mestečko *Milagre*. Teraz si však myslím, že vždy keď niekto vysloví jeho názov, v Novinhi sa ešte o niečo silnejšie rozhorí ukrývaný hnev.“

„Alebo ochladne. Človek nikdy nevie, akú teplotu bude takáto emócia mať.“

„Každopádne, Pipó, nie ste jediný, kto sa na ňu za celý ten čas pýtal. No ste jediný, kto sa zaujímal priamo o ňu samu, nie o jej požehnaných rodičov.“

Bolo smutné, že okrem Detí Kristovej mysle, ktorí riadili školy v Luzitánii, a nepatrných čriepkov pozornosti od Pipa sa o dievča nikto nezaujímal.

„Má jedného kamaráta,“ ozval sa Libo.

Pipó zabudol, že je tam aj jeho syn – Libo bol taký tichý, že ho bolo ľahké prehliadnuť. Zdalo sa, že to zaskočilo aj

donu Cristã. „Libo,“ oslovila ho, „asi nebolo veľmi taktné, že sme sa takto rozprávali o jednej z tvojich spolužiačok.“

„Som zenadorov učeň,“ pripomenul jej Libo. To znamenalo, že už nebol žiakom v škole.

„Kto je jej kamarát?“ opýtal sa Pipo.

„Marcão.“

„Marcos Ribeira,“ vysvetlila dona Cristã. „Vysoký...“

„Ach, áno, ten, čo ma telo svalnaté ako *kabra*.“

„Je silný,“ súhlasila dona Cristã. „Nikdy som si však medzi nimi nevšimla žiadne prejavy priateľstva.“

„Raz, keď Marcão z niečoho obvinili, Novinha to náhodou videla a zastala sa ho.“

„Opísal si to príliš vlúdne, Libo,“ povedala dona Cristã. „Myslím, že presnejšie by bolo povedať, že vystúpila *proti* chlapcom, ktorí to skutočne urobili a snažili sa zvaliť vinu na Marcosa.“

„Marcão to tak nevidí,“ namietol Libo. „Niekoľko ráz som si všimol, ako ju pozoruje. Nie je to veľa, ale predsa tu je niekto, kto ju má rád.“

„Ty ju máš rád?“

Libo sa na chvíľu odmlčal. Pipo vedel, čo to znamená. Skúmal svoje vnútro, aby našiel odpoveď. Nie odpoveď, o ktorej si myslel, že mu s najväčšou pravdepodobnosťou prinesie priazeň dospelých, a nie odpoveď, ktorá by vyvolala ich hnev – dva druhy klamstva, v ktorých sa vyžívala väčšina detí v jeho veku. Skúmal sa, aby zistil pravdu.

„Domnievam sa,“ povedal Libo, „že som pochopil, že nechce byť obľúbená. Akoby bola návštevníčka, ktorá očakáva, že sa onedlho vráti domov.“

Dona Cristã vážne prikývla. „Áno, presne tak, presne tak sa správa. No teraz, Libo, musíme ukončiť našu nerozvážnosť a požiadať ňu, aby si nás opustil, kým s tvojím...“

Odišiel, skôr ako dokončila vetu – s rýchlym pokývaním hlavy, polousmevom, ktorým hovoril: Áno, rozumiem, a s obratnosťou pri pohybe, ktorá z jeho odchodu spravila ešte výrečnejší dôkaz jeho rozvážnosti, než keby sa s dospelými dohadoval, že chce zostať. Presne podľa toho Pipo vedel, že Liba podráždilo, keď ho požiadali, aby odišiel. Libo totiž vedel, ako v dospelých vyvolať nejasný pocit, že sú menej zrelí než on.

„Pipo,“ oslovila ho riaditeľka, „požiadala o predčasnú skúšku na xenobiológa, aby zaujala miesto svojich rodičov.“

Pipo nadvihol obočie.

„Tvrdí, že túto oblasť intenzívne skúma už od detstva. Že je pripravená pustiť sa do práce hneď teraz, bez učňovskej prípravy.“

„Má trinásť, však?“

„Existujú precedensy. Mnohí takéto testy spravili v predstihu. Jeden ich dokonca absolvoval, keď bol mladší ako ona. Stalo sa to síce pred dvetisíc rokmi, ale *bolo* to povolené. Biskup Peregrino je, samozrejme, proti tomu, ale starostka Bosquinha, nech je jej praktickosť požehnaná, upozornila na fakt, že Luzitánia naozaj potrebuje xenobiológa – musíme sa zaoberať vývojom nových rastlinných kmeňov, aby sme mali dostatočne pestrú stravu a oveľa lepšiu úrodu na luzitánskej pôde. Zacitujem ju: „Je mi jedno, či to bude nemluvňa, ale potrebujeme xenobiológa.““

„A chcete, aby som dohliadal na jej skúšky?“

„Ak by ste boli taký láskavý.“

„Veľmi rád.“

„Povedala som im, že to urobíte.“

„Priznám sa, že mám postranný motív.“

„Áno?“

„Mal som pre to dievča urobiť viac. Rád by som zistil, či ešte nie je neskoro začať.“

Dona Cristã sa trochu zasmiala. „Pipo, budem rada, ak to skúsate. Ale verte mi, drahý priateľ, dotýkať sa jej srdca je ako kúpať sa v ľade.“

„Viem si to predstaviť. Viem si predstaviť, že človek, ktorý sa jej dotýka, má pocit, akoby sa kúpал v ľade. Ale ako to cíti ona? Keď je taká chladná, každý ľudský kontakt ju musí páliť sťa oheň.“

„Ste básnik,“ povedala dona Cristã. V jej hlase nepočul iróniu, myslela to vážne. „Chápu prasiatka, že sme im ako veľvyslanca poslali najlepšieho z nás?“

„Snažím sa im to vysvetliť, ale sú skeptickí.“

„Zajtra ju za vami pošlem. Upozorňujem vás – bude očakávať, že ju okamžite naplno preskúšate, a bude sa brániť každému pokusu o predbežné otestovanie.“

Pipo sa usmial. „Oveľa viac sa obávam toho, čo sa stane po tom, ako skúšku dokončí. Ak neuspeje, bude mať veľké ťažkosti. A ak uspeje, potom sa začnú *moje* ťažkosti.“

„Prečo?“

„Libo mi neprestane píliť uši, aby som ho nechal urobiť skúšky na zenadora skôr. A ak ich zloží, potom mi neostane jediný dôvod, aby som nešiel domov, neschúlil sa do kľbka a nezomrel.“

„Vy ste príšerne romantický blázon, Pipo. Ak je v Milag-re nejaký muž schopný prijať svojho trinásťročného syna za kolegu, tak ste to vy.“

Po jej odchode Pipo a Libo ako zvyčajne spoločne pracovali a zaznamenávali udalosti dňa s pequeninmi. Pipo porovnával Libovu prácu, jeho spôsob myslenia, postrehy aj postoje s prácou absolventov, ktorých poznal na univerzite pred nástupom do luzitánskej kolónie.

Možno bol malý vzrastom a zaiste si musel osvojiť ešte veľa teórie a poznatkov, ale metódou skúmania bol už skutočným

vedcom a srdcom bol humanista. Kým dokončili večernú prácu a kráčali domov vo svite veľkého a žiarivého luzitánskeho mesiaca, Pipa sa rozhodol, že Libo si zaslúži, aby sa k nemu správal ako ku kolegovi, či už skúšku zloží, alebo nie. Testy aj tak nedokázali zmerať to, na čom skutočne záležalo.

A či sa to Novinhi bude páčiť, alebo nie, Pipa mal v úmysle zistiť, či má nemerateľné vlastnosti vedkyne. Ak nie, postará sa o to, aby skúšky nerobila bez ohľadu na to, koľko faktov si už osvojila.

Pipa jej to nemienil uľahčiť. Novinha vedela, ako sa dospelí správajú, keď plánujú nekonať podľa jej predstáv, ale nechcela sa hádať ani si neželala žiadne nepríjemnosti. Samozrejme, samozrejme, že môžeš podstúpiť skúšky. No nie je dôvod ponáhľať sa, dopraj mi trochu času, nech sa uistím, že uspeješ na prvý pokus.

Novinha nechcela čakať. Novinha bola pripravená.

„Podvolím sa všetkým vašim vrtochom,“ povedala.

Tvár mu ochladla. Ich tváre boli vždy chladné. To bolo v poriadku, chlad bol v poriadku, vedela ich zmraziť na smrť. „Nechcem, aby si plnila moje vrtochy,“ odvetil.

„Žiadam vás len o to, aby ste mi všetky prekážky pripravili naraz, nech ich môžem prekonať rýchlo. Nechcem sa nimi zdržiavať celé dni.“

Na chvíľu sa zamyslel. „Veľmi sa ponáhľaš.“

„Som pripravená. Kódex hviezdnych ciest mi umožňuje kedykoľvek požiadať o skúšku. Je to len medzi mnou a Kongresom. Nikde som nenašla zmienku o tom, že by mohol xenológ spochybňovať rozhodnutie Medziplanetárnej skúšobnej komisie.“

„Potom si nečítala pozorne.“

„Na absolvovanie skúšky pred dovŕšením šesťnástich rokov potrebujem iba povolenie môjho zákonného zástupcu. *Nemám* zákonného zástupcu.“

„Nie je to tak,“ namietol Pipo. „Odo dňa smrti tvojich rodičov je tvojou zákonnou zástupkyňou starostka Bosquinha.“

„A ona súhlasila, že môžem podstúpiť skúšku.“

„Pod podmienkou, že prídeš za mnou.“

Novinhi neunikol intenzívny pohľad v Pipových očiach. Keďže ho nepoznala, myslela si, že je rovnaký, aký videla v mnohých iných očiach: túžba dominovať, ovládnuť ju, túžba zničiť jej odhodlanie a zadupať jej nezávislosť, túžba prinútiť ju podriaďiť sa.

Z ľadu sa v okamihu stal oheň. „Čo vôbec viete o xenobiológii? Chodíte sa len rozprávať s prasiatkami, vonkoncom nerozumiete fungovaniu génov! Kto ste, aby ste ma súdili? Luzitánia potrebuje xenobiológa a už osem rokov existuje bez neho. A vy ľudí chcete nechať čakať ešte dlhšie, len aby ste mohli mať nad všetkým vládu!“

Na jej prekvapenie ho to nezaskočilo, neustúpil. Ani jej neopätoval rozčúlenie. Akoby ani neprehovorila.

„Chápem,“ odvetil potichu. „Tak veľmi miluješ ľud Luzitánie, že sa chceš stať xenobiologičkou. Vidíš potrebu verejnosti, preto si ochotná sa obetovať a pripraviť sa na skorý vstup do celoživotnej altruistickej služby.“

Keď to povedal takto, znelo to absurdne. A nič také necítila. „Nie je to dosť dobrý dôvod?“

„Stačilo by to, keby to bola pravda.“

„Nazývate ma klamárkou?“

„Tvoje vlastné slová ťa usvedčujú z klamstva. Hovorila si o tom, ako veľmi ťa *oni*, ľudia z Luzitánie, potrebujú. No žiješ medzi nami. Celý svoj život žiješ medzi nami. Si

pripravená obetovať sa pre nás, a predsa sa necítiš byť súčasťou tohto spoločenstva.“

Nebol teda ako dospelí, ktorí vždy uveria klamstvám, ak sa im vďaka nim javila taká, akú ju chceli mať. „Prečo by som sa mala *cítiť* ako súčasť spoločenstva? Nepatrím doň.“

Vážne prikývol, akoby zvažoval jej odpoveď. „Do akého spoločenstva patíš?“

„Jediné ďalšie spoločenstvo na Luzitánii je komunita prasiatok, no medzi tými uctievačmi stromov ste ma ešte nevideli, však?“

„Na Luzitánii je mnoho ďalších komunít. Napríklad, ak si študentka, je tu spoločenstvo študentov.“

„Pre mňa nie.“

„Viem. Nemáš priateľov, nemáš dôverníkov, chodíš na omšu, ale nikdy nechodievaš k spovedi, si tak úplne odlúčená, že kým to nie je absolútne nevyhnutné, nezapájaš sa do života tejto kolónie, nijako sa nezúčastňuješ na živote ľudského rodu. Zo všetkých dôkazov vyplýva, že žiješ v úplnej izolácii.“

Novinha na to nebola pripravená. Pomenoval bolesť jej života, ktorá v nej jestvovala kdesi hlboko vnútri, a ona nemala vypracovanú stratégiu, ako sa s tým vyrovnáť. „Ak áno, nie je to moja vina.“

„Viem. Viem, kde sa to začalo, a viem, čia vina je, že to trvá dodnes.“

„Moja?“

„Moja. A všetkých ostatných. Ale najviac moja, pretože som vedel, čo sa s tebou deje, a vôbec nič som neurobil. Až do dnešného dňa.“

„A dnes mi mienite brániť v jedinej veci, na ktorej mi v živote záleží! Ďakujem za váš súcit!“

Opäť vážne prikývol, akoby prijímal a chápal jej ironickú vďačnosť. „V istom zmysle, Novinha, nezáleží na tom, že to

nie je tvoja vina. Pretože mesto Milagre *je* spoločenstvo, a či už sa k tebe správalo zle, alebo nie, stále musí konať tak ako všetky spoločenstvá, aby zabezpečilo čo najväčšie šťastie pre všetkých svojich členov.“

„To znamená pre všetkých na Luzitánii okrem mňa a prasiatok.“

„Xenobiológ je pre kolóniu veľmi dôležitý, najmä pre takú, ako je naša, obklopenú plotom, ktorý navždy obmedzuje náš rast. Náš xenobiológ musí nájsť spôsob, ako vypestovať viac bielkovín a sacharidov na hektár, čo znamená geneticky upraviť pozemskú kukuricu a zemiaky, aby...“

„Aby sa maximálne využili živiny dostupné v luzitánskom prostredí. Myslíte si, že plánujem absolvovať skúšku bez toho, aby som vedela, čo bude mojím životným poslaním?“

„Tvojím životným poslaním je venovať sa zlepšovaniu života ľudí, ktorými opovrhuješ.“

Novinha zbadala pascu, ktorú na ňu nastražil. Prineskorro, pasca sklapla. „Takže si myslíte, že xenobiologička nemôže robiť svoju prácu, ak nemá rada ľudí, ktorí budú používať to, čo vytvorí?“

„Je mi jedno, či nás máš rada, alebo nie. Musím vedieť, čo naozaj chceš. Prečo si pre to taká zapálená.“

„Jednoduchá psychológia. Moji rodičia pri tejto práci zomreli, a tak sa snažím zaplniť ich miesta.“

„Možno,“ odpovedal Pipo. „A možno nie. To, čo chcem vedieť, Novinha, čo *musím* vedieť, skôr ako ti dovoľím podstúpiť skúšku, je, do akej komunity patríš.“

„Sám ste to povedali! Nepatrím do žiadnej.“

„Nemožné. Každý človek je definovaný komunitami, do ktorých patrí, a tými, do ktorých nepatrí. Som to a toto aj toto, ale určite *nie* to a tamto či hento. Všetky tvoje definície sú záporné. Vedel by som vytvoriť nekonečný zoznam

vecí, ktorými nie si. Ale ak človek naozaj verí, že nepatrí vôbec do žiadnej komunity, nevyhnutne sa zabije, buď tým, že zabije svoje telo, alebo sa vzdá svojej identity a zblázni sa.“

„Presne taká som, šialená až do špiku kostí.“

„Nie si šialená. Poháňa ťa cieľavedomosť, ktorá je desivá. Ak podstúpiš túto skúšku, spravíš ju. Ale prv než ti to dovoľím, musím niečo vedieť: Kým sa staneš, keď ju zložíš? V čo veríš, čoho si súčasťou, na čom ti záleží, čo máš rada?“

„Nikoho v tomto ani v žiadnom inom svete.“

„Neverím ti.“

„Nikdy som na svete nespoznala dobrého muža ani ženu okrem svojich rodičov, a tí sú mŕtvi! A dokonca ani oni – nikto ničomu nerozumie.“

„Chceš povedať tebe.“

„Som súčasťou všetkého a ničoho, nie? Nikto však nechápe nikoho iného, ani vy, hoci sa tvárite, aký ste múdri a súcitný, ale je mi z toho celého do plaču, lebo máte moc zabrániť mi robiť to, čo chcem...“

„No nie je to xenobiológia.“

„Áno, je! Aspoň sčasti.“

„A ten zvyšok?“

„To, čo ste vy. Čo robíte vy. Lenže všetko robíte zle, robíte to *hlúpo*.“

„Xenobiologička a xenologička.“

„Urobili hlúpu chybu, keď vytvorili novú vedu na skúmanie prasiatok. Skupina starých unavených antropológov sa rozhodla zmeniť svoje vedecké zameranie a nazvali sa xenológmi. No prasiatkam sa nedá porozumieť len tým, že sledujete, ako sa správajú! Vzišli z inej evolúcie! Musíte pochopiť ich gény, čo sa deje v ich bunkách. A tiež v bunkách ostatných zvierat, pretože tie sa nedajú skúmať samy osebe, nič nežije izolovane...“

Nepoučuj ma, pomyslel si Pipo. Povedz mi, čo *cítiš*. A aby ju vyprovokoval k väčším emóciám, zašepkal: „Okrem teba.“

Zabralo to. Z chladu a pohrdania prešla do horúceho rozhorčenia a defenzívy. „Nikdy ich nepochopíte! No ja áno!“

„Prečo ti na nich záleží? Čo sú pre teba prasiatka?“

„Nikdy by ste to nepochopili. Ste dobrý *katolík*.“ To slovo vyslovila s opovrhnutím. „Týka sa to knihy, ktorá je na indexe zakázaných.“

Pipova tvár sa náhle rozžiarila pochopením. „Kráľovná úľa a Hegemón.“

„Ten, čo si hovoril Hovorca za mŕtvych, nech už bol kýmkoľvek, žil pred tritisíc rokmi. Ale *rozumel* hmyzákom! Všetkých sme ich vyhladili, jedinú mimozemskú rasu, ktorú sme kedy poznali, všetkých sme ich zabili, ale *on ich pochopil*.“

„A ty chceš napísať príbeh o pequeninoch tak, ako pôvodný hovorca písal o hmyzákoch.“

„Z vašich slov to vyznieva jednoducho, ako napísať nejakú vedeckú prácu. Neviete, aké to bolo vytvoriť Kráľovnú úľa a Hegemóna. Aké utrpenie si vyžadovalo predstaviť si seba samého v cudzej mysli – a vyjsť z tejto skúsenosti plný lásky k úžasnému tvorovi, ktorého sme zničili. Žil v tom istom čase ako najhorší človek všetkých čias, Ender Xenocídnik, ktorý zničil hmyzákov – a robil všetko, čo bolo v jeho silách, aby napravil to, čo spáchal Ender. Hovorca za mŕtvych sa pokúsil vzkriesiť mŕtvych...“

„No nedokázal to.“

„Dokázal! Oživil ich – vedeli by ste to, keby ste čítali jeho knihu! Neviem, ako je to s Ježišom, počúvam biskupa Peregrina a nemyslím si, že kňazstvo má nejakú moc premeniť oblátky na telo Krista alebo odpustiť čo len miligram viny. No hovorca za mŕtvych prinavrátil kráľovnú úľa k životu.“

„Tak kde je?“

„Tu! Vo mne!“

Prikývol. „A je v tebe ešte niekto iný. Hovorca za mŕtvych. To je to, kým chceš byť.“

„Je to jediný pravdivý príbeh, aký som kedy počula,“ zvolala. „Jediný, na ktorom mi záleží. To ste chceli počuť? Že som kacírka? A celým mojím životným dielom bude pridanie ďalšej knihy na Index právd, ktorú budú mať dobrí katolíci zakázané čítať?“

„Chcel som počuť,“ povedal Pipo potichu, „pomenovanie toho, čím si, namiesto pomenovania všetkého, čím nie si. Si kráľovná úľa. Si hovorkyňa za mŕtvych. Je to veľmi malé spoločenstvo, malé počtom, ale s veľkým srdcom. Preto si sa rozhodla nebyť súčasťou skupín detí, ktoré sa združujú len preto, aby vylúčili ostatných, a ľudia sa na teba dívajú a vravia: *chuderka, je taká izolovaná*, ale ty poznáš tajomstvo, vieš, kto naozaj si. Si jediná ľudská bytosť, ktorá je schopná pochopiť cudziu myseľ, pretože ty sama *si* cudzia myseľ. Vieš, čo je to byť neľudský, pretože nikdy neexistovala žiadna ľudská skupina, ktorá by ťa vyhlásila za *bona fide homo sapiens*.“

„Teraz hovoríte, že ani nie som človek? Donútili ste ma plakať ako malé dievčatko, lebo ste mi nedovolili podstúpiť skúšku, donútili ste ma ponížiť sa a teraz tvrdíte, že nie som človek?“

„Môžeš podstúpiť skúšku.“

Tie slová ostali visieť vo vzduchu.

„Kedy?“ zašepkala.

„Dnes večer. Zajtra. Začni, kedy chceš. Preruším svoju prácu, aby som ťa previedol testami tak rýchlo, ako si budeš želať.“

„Ďakujem! Ďakujem, ja...“

„Staň sa hovorkyňou za mŕtvych. Pomôžem ti, ako budem vedieť. Zákon mi zakazuje vziať na stretnutie s pequeeninmi kohokoľvek okrem môjho učňa, môjho syna Liba. No

sprístupním ti naše poznámky. Ukážeme ti všetko, čo sa dozvieme. Všetky naše dohady a špekulácie. Na oplátku nám ukážeš všetku svoju prácu, všetko, čo zistíš o genetických zákonitostiach tohto sveta, ktoré by nám mohli pomôcť pochopiť pequeninov. A keď sa spoločne dozvieme dosť, môžeš napísať svoju knihu, môžeš sa stať hovorkyňou. Ale tentoraz nie hovorkyňou za mŕtvych. Pequeninovia nie sú mŕtvi.“

Napriek tomu sa usmiala. „Hovorkyňa za živých.“

„Aj ja som čítal Kráľovnú úľa a Hegemóna,“ prezradil jej. „Neviem si predstaviť lepšie miesto, kde by si sa mohla skutočne uplatniť.“

Zatiaľ mu však nedôverovala, neverila tomu, čo jej sľuboval. „Budem sem chcieť chodiť často. Stále.“

„Keď ideme domov spať, stanicu zamykáme.“

„Myslím stále, keď bude otvorená. Budem vás otravovať. Poviete mi, aby som odišla. Budete mať pred o mnou tajomstvá. Poviete mi, aby som bola ticho a nespomínala svoje nápady.“

„Sotva sme sa spriatelili, a už ma podozrievaš, že som klamár a podvodník a netrzeplivý hlupák.“

„No isto sa to stane, všetci si želajú, aby som odišla...“

Pipo pokrčil plecami. „No a? Každý si niekedy želá, aby všetci ostatní odišli. Niekedy si budem želať, aby si odišla. Teraz ti však hovorím, že aj v takých chvíľach, aj keď ti *poviem*, aby si odišla, nemusíš odísť.“

Bola to tá najmäťúcejšia dokonalá vec, akú jej kedy niekto povedal. „To je šialené.“

„Len jedna vec. Sľúb mi, že sa nikdy nepokúsiš ísť von za pequeninmi. Lebo to ti nemôžem dovoliť, a ak by si to aj tak urobila, Kongres hviezdnych ciest by ukončil náš výskum a zakázal by nám s nimi akýkoľvek kontakt. Sľúbiš mi to? Inak všetko – moja práca, tvoja práca – vyjde navnicoč.“

„Sľubujem.“

„Kedy chceš spraviť skúšku?“

„Teraz! Môžem začať hneď?“

Potichu sa zasmial, potom natiahol ruku a dotkol sa terminálu bez toho, aby sa naň pozrel. Zapol sa a vo vzduchu nad terminálom sa objavili prvé genetické modely.

„Mali ste to pripravené!“ zvolala. „Boli ste pripravený! Celý čas ste vedeli, že mi to dovoľíte!“

Pokrútil hlavou. „Dúfal som. Veril som v teba. Chcel som ti pomôcť urobiť to, o čom snívaš. No len ak to bolo niečo dobré.“

Nebola by to Novinha, keby nevyprskla ešte jednu jedovatú vec. „Aha. Ste sudca snov.“

Možno nevedel, že je to urážka. Len sa usmial a povedal: „Viera, nádej a láska – tieto tri. No najväčšia z nich je láska.“

„Neľúbite ma,“ namietla.

„Ach,“ odvetil. „Ja som sudca snov a ty si sudca lásky. Nuž, vyhlasujem ťa za vinnú zo snívania dobrých snov a odsudzujem ťa na celoživotnú prácu a utrpenie pre dobro tvojich snov. Len dúfam, že ma jedného dňa neuznáš za nevinného zo zločinu, že ťa mám rád.“ Na chvíľu sa zamyslel. „Počas descolady som prišiel o dcéru. Mariu. Bola by len o niekoľko rokov staršia ako ty.“

„Pripomínam vám ju?“

„Práve som myslel na to, že by bola úplne iná ako ty.“

Pustila sa do skúšky. Trvalo to tri dni. Zložila ju s oveľa vyšším výsledným skóre ako mnohí univerzitní absolventi. Keď na ňu neskôr spomínala, nebolo to preto, lebo znamenala začiatok jej kariéry, koniec detstva, potvrdenie toho, že bola celoživotne povolaná na túto prácu. Na skúšku spomínala preto, lebo to bol začiatok jej pobytu v Pipovej stanici, kde Pip, Libo a Novinha spolu vytvorili prvé spoločenstvo,

ku ktorému patrila od toho hrozného dňa, keď jej rodičov uložili do zeme.

Nebolo to ľahké, najmä zo začiatku. Novinha sa okamžite nezbavila svojho zvyku pri každej príležitosti ich chladne konfrontovať. Pipa to chápal, bol odhodlaný nepripúšťať si jej slovné údery. Pre Liba to bola oveľa väčšia výzva. Stanica zenadora bola miestom, kde mohli byť s otcom spolu sami. Teraz, bez toho, aby sa ho niekto opýtal na súhlas, pribudla tretia osoba, chladná a náročná, ktorá sa s ním rozprávala ako s dieťaťom, hoci boli rovnako starí. Hnevalo ho, že je plnohodnotnou xenobiologičkou so všetkým, čo k tomu patrí, kým on bol stále iba učňom.

Snažil sa to však znášať trpezlivo. Bol prirodzene pokojný a vyrovnanosť ho neopúšťala. Nemal sklon k otvorenému hnevu. Pipa však svojho syna poznal a videl, ako to v ňom horí. Po chvíli si dokonca aj necitlivá Novinha začala uvedomovať, že Liba provokuje viac, než by ktorýkoľvek normálny mladý muž dokázal zniesť. No namiesto toho, aby svoje dobiedzanie zmiernila, pochopila to ako výzvu. Ako by si mohla vynútiť nejakú reakciu od tohto neprirodzene pokojného, jemného a krásneho chlapca?

„Chceš povedať, že ich skúmate celé roky,“ vyhlásila jedného dňa, „a ani neviete, ako sa prasiatka *rozmnožujú*? Ako vieš, že sú to všetko samce?“

Libo ticho odpovedal. „Vysvetlili sme im, čo je to muž a žena, keď sa naučili naše jazyky. Rozhodli sa nazývať sa mužmi. A tých ostatných, ktorých sme nikdy nevideli, nazývajú ženami.“

„No pokiaľ viete, pokojne sa môžu rozmnožovať pukmi! Alebo mitózou!“

Znelo to pohŕdavo a Libo sa neunúval odpovedať jej rýchlo. Pipa si predstavoval, že počuje, ako syn v duchu opatrne

pretvára svoju odpoveď dovtedy, kým nie je milá a bezpečná. „Prípad by som si, aby sa naša práca viac podobala fyzickej antropológii,“ povedal napokon. „Boli by sme lepšie pripravení aplikovať tvoj výskum subcelulárnych vzorcov živých organizmov Luzitánie na to, čo sme zistili o pequeninoch.“

Novinha sa zatvárala zdesene. „Chceš povedať, že neodoberáte ani len vzorky tkaniva?“

Libo sa mierne začervenal, ale odpovedal jej stále pokojne. Chlapec by sa takto správal aj pri výsluchu pred inkvizíciou, pomyslel si Pipo. „Asi je to hlúpe,“ odvetil Libo, „ale bojíme sa, že by sa pequeninovia čudovali, prečo si berieme kúsky ich tiel. Keby niektorý z nich potom náhodou ochorel, mysleli by si, že sme tú chorobu spôsobili my?“

„Čo keby ste si vzali niečo, čo z nich prirodzene opadáva? Z vlasov sa dá veľa zistiť.“

Libo prikývol. Pipo, ktorý ho sledoval od terminálu na druhej strane miestnosti, to gesto spoznal – Libo sa ho naučil od svojho otca. „Mnohé primitívne kmene na Zemi verili, že všetko, čo vyjde z ich tiel, obsahuje časť ich životnej sily. Čo ak si prasiatka pomyslia, že proti nim chceme použiť mágiu?“

„Nepoznáte ich jazyk? Myslela som si, že niektorí z nich ovládajú aj kozmik.“ Ani sa nesnažila zakryť opovrhnutie. „Neviete im vysvetliť, na čo potrebujete tie vzorky?“

„Máš pravdu,“ prisvedčil potichu. „Ale keby sme im vysvetlili, na čo použijeme vzorky ich tkanív, mohli by sme ich náhodou naučiť pojmy z biologickej vedy o tisíc rokov skôr, ako by k takému poznaniu prirodzene dospeli. Preto nám zákon zakazuje takéto veci vysvetľovať.“

To nakoniec Novinha umlčalo. „Neuvedomila som si, ako silno vás zväzuje doktrína minimálneho zásahu.“

Pipo bol rád, že zmiernila svoju aroganciu, ale uvedomil si, že prejav jej pokory bol ešte horší. To dieťa bolo také

izolované od kontaktu s ľuďmi, že sa vyjadrovalo ako nezáživná vedecká kniha. Pipo uvažoval, či už nie je prineskoro naučiť ju byť ľudskou bytosťou.

Nebolo. Len čo si uvedomila, že sú v svojom vednom odbore vynikajúci a ona o ňom nevie takmer nič, prestala byť taká arogantná a prešla takmer do opačného extrému. Celé týždne sa s Pipom a Libom rozprávala len zriedka. Namiesto toho študovala ich správy a snažila sa pochopiť zmysel toho, čo robia. Z času na čas mala nejakú otázku, a keď im ju položila, odpovedali zdvorilo a dôkladne.

Zdvorilosť postupne ustúpila dôvernosti. Pipo s Libom sa pred ňou začali otvorene rozprávať a vyslovovali svoje domnienky o tom, prečo sa u pequeninov vyvinulo niektoré z ich zvláštnych správaní, aký význam sa skrýva za niektorými ich čudnými výroky, prečo zostávajú takí šialene neprístupní. A keďže výskum pequeninov bol skutočne novým vedným odborom, netrvalo dlho a Novinha sa stala dostatočnou odborníčkou, aby aj ona mohla formulovať hypotézy. „Koniec koncov,“ povzbudzoval ju Pipo, „všetci sme spolu slepi.“

Pipo predvídal, čo sa stane potom. Libo vďaka svojej starostlivo pestovanej trpezlivosti pôsobil na ostatných rovesníkov chladne a rezervovane, ak sa vôbec Pipovi podarilo prinútiť ho, aby sa pokúsil o nejaký spoločenský kontakt. Novinha sa izolovala výraznejšie, ale rovnako dôkladne. Teraz ich však spoločný záujem o pequeninov zbližil – s kým iným by sa mohli rozprávať, keď nikto okrem Pipa ich rozhovorom ani nerozumel?

Spoločne sa dokázali uvoľniť, od smiechu im tiekli slzy nad vtípmi, ktoré by žiadneho iného Luzitánca nepobavili. Tak ako sa zdalo, že prasiatka pomenovali každý strom v lese, Libo zo žartu pomenoval všetok nábytok v stanici zenadora a pravidelne oznamoval, že niektoré predmety majú zlú náladu

a nemali by sa rušiť. „Nesadajte si na Stoličku! Zasa má svoje dni.“ Nikdy nevideli pequeninskú ženu a zdalo sa, že muži o nich hovoria s priam posvätnou úctou. Novinha napísala sériu humorných správ o imaginárnej pequeninskej žene, ktorá sa volala ctihodná Matka a bola strašne uštipačná a náročná.

Nepanoval tam však len smiech. Prišli aj problémy, starosti a raz aj skutočný strach, že urobili presne to, čomu sa Kongres hviezdnych ciest tak usilovne snažil zabrániť – radikálne zmeny v komunite pequeninov. Začalo sa to, samozrejme, Koreniakom. Koreniak, ktorý vytrvalo kládol komplikované, nemožné otázky, ako napríklad: „Ak nemáte žiadne iné ľudské mesto, ako môžete ísť do vojny? Zabíjanie Maličkých pre vás nie je žiadna česť.“ Pipó vyhrkol niečo o tom, že ľudia by nikdy nezabíjali pequeninov, Maličkých, hoci vedel, že na to sa Koreniak v skutočnosti nepýtal.

Pipó roky vedel, že pequeninovia poznajú koncept vojny, ale niekoľko dní potom sa Libo a Novinha vášnivo pohádali o tom, či Koreniakova otázka dokazuje, že prasiatka považujú vojnu za žiaducu alebo len za nevyhnutnú. Od Koreniaka sa dozvedeli aj ďalšie informácie, niektoré dôležité, iné nie – a mnohé, ktorých význam sa nedal posúdiť. Sám Koreniak bol svojím spôsobom dôkazom múdrosti politiky, ktorá xenológom zakazovala klásť otázky, ktoré by odhalili ľudské očakávania, a teda aj ľudské praktiky. Koreniakove otázky im často poskytli viac informácií, ako získali z jeho odpovedí na svoje vlastné otázky.

Posledná informácia, ktorú im Koreniak poskytol, však nemala podobu otázky. Bola to domnienka, ktorú pred Libom vyslovil v súkromí, keď Pipó s niekoľkými inými skúmal spôsob, akým postavili svoj zrub. „Viem, viem,“ povedal Koreniak, „viem, prečo Pipó ešte žije. Vaše ženy sú príliš hlúpe na to, aby si uvedomili, že je múdry.“

Libo sa snažil pochopiť tento zdanlivý nezmysel. Azda si Koreniak myslel, že keby boli ľudské ženy múdrejšie, zabili by Pipa? Reči o zabíjaní ho znepokojovali – zjavne išlo o dôležitú záležitosť a Libo si s ňou nedokázal sám poradiť. Napriek tomu nemohol zavolať na pomoc Pipa, lebo Koreniak sa o tom zjavne chcel zhovárať tam, kde ich Pipa nepočul.

Libo neodpovedal, avšak Koreniak sa nevzdával. „Vaše ženy sú slabé a hlúpe. Povedal som to ostatným a oni vraveli, že by som sa mohol opýtať teba. Vaše ženy nevidia Pipovu múdrosť. Je to pravda?“

Koreniak sa zdal byť veľmi rozrušený, ťažko dýchal a vytrhával si chĺpky z rúk, po štyri aj päť naraz. Libo musel nakoľko odpovedať. „Väčšina žien ho nepozná,“ odvetil.

„Ako teda zistia, či má zomrieť?“ spýtal sa Koreniak. Potom zmeravel a veľmi nahlas zvolal: „Ste kabry!“

Vtedy sa objavil Pipa, lebo ho zaujala príčina kriku. Hneď videl, že Libo je zúfalo bezradný. Pipa však vôbec netušil, čoho sa týkal rozhovor – ako by teda mohol pomôcť? Vedel len, že Koreniak hovorí, že ľudia – alebo aspoň Pipa a Libo – sú akosi podobní veľkým zvieratám, ktoré sa v stádach pasú na préríi. Pipa ani nevedel povedať, či sa Koreniak hnevá, alebo je šťastný.

„Vy ste kabry! Vy rozhodujete!“ Ukázal na Liba a potom na Pipa. „Vaše ženy nerozhodujú o vašej cti, rozhodujete o nej vy! Tak ako v boji, ale robíte to stále!“

Pipa netušil, o čom Koreniak hovorí, ale videl, že všetci pequeninovia sú nehybní ako pne stromov a čakajú na jeho alebo Libovu odpoveď. Bolo jasné, že Libo je príliš vystrašený Koreniakovým zvláštnym správaním, aby sa vôbec odvážil odpovedať. V tomto prípade Pipa nevidel inú možnosť, ako povedať pravdu. V konečnom dôsledku to bola pomerne zrejmä a triviálna informácia o ľudskej spoločnosti. Bolo to

síce v rozpore s pravidlami, ktoré pre neho ustanovil Kongres hviezdnych ciest, ale neodpovedanie by napáchalo viac škody, a tak to Pipó urobil.

„Ženy a muži rozhodujú spoločne alebo sa rozhodujú sami,“ odvetil Pipó. „Jeden nerozhoduje za druhého.“

Na toto zrejme všetky prasiatka čakali. „Kabry,“ opakovali stále dookola. Rozbehli sa ku Koreniakovi s nadšenými výkrikmi a pískaním. Zdvihli ho a rozbehli sa s ním do lesa. Pipó sa ich pokúsil nasledovať, ale dve prasiatka ho zastavili a pokrútili hlavami. Bolo to ľudské gesto, ktoré sa naučili už dávno, ale pre pequeninov malo väčší význam. Pipó mal rozhodne zakázané nasledovať ich. Išli k ženám, a to bolo jediné miesto, ktorého návštevu im pequeninovia absolútne odmietli povoliť.

Cestou domov mu Libo vyrozprával, ako sa dnešné ťažkosti začali. „Vieš, čo povedal Koreniak? Povedal, že naše ženy sú slabé a hlúpe.“

„To preto, že sa nikdy nestretol so starostkou Bosquinhou. A nepozná ani tvoju matku, keď sme už pritom.“

Libo sa zasmial, lebo jeho matka Conceição vládla archívom, akoby to bolo starobylé *estação* (stanica) v divokom *mato* (divočine) – ak ste vstúpili na jej územie, museli ste sa úplne podriaďiť jej zákonom. Kým sa smial, cítil, že mu niečo uniká, nejaká nemierne dôležitá myšlienka – o čom sme to hovorili? Rozhovor pokračoval, Libo zabudol a čoskoro zabudol aj na to, že zabudol.

V tú noc počuli bubnovanie. Pipó s Libom sa domnievali, že je súčasťou nejakej oslavy. Znelo to ako údery ťažkými palicami na bubny. Nestávalo sa to až tak často, no dnes v noci sa zdalo, že oslava trvá celú večnosť. Pipó a Libo špekulovali, že možno ľudský príklad sexuálnej rovnosti dal mužským pequeninom nejakým spôsobom nádej na oslobodenie. „Myslím, že toto sa dá považovať za vážnu zmenu správania

pequeninov,“ poznamenal Pipó vážne. „Ak zistíme, že sme spôsobili skutočnú zmenu, budem to musieť nahlásiť a Kongres pravdepodobne nariadi, aby sa na nejaký čas prerušil kontakt ľudí s pequeninmi. Možno na niekoľko rokov.“ Bola to hrozivá myšlienka – ak budú robiť svoju prácu poctivo, môže to viesť k tomu, že im Kongres hviezdnych ciest úplne zakáže vykonávať ich prácu.

Ráno s nimi Novinha išla k bráne vo vysokom plote, ktorý oddeľoval ľudské mesto od svahov vedúcich k lesným kopcom, kde žili prasiatka. Keďže Pipó a Libo sa stále snažili navzájom ubezpečiť, že ani jeden z nich nemohol konať inak, Novinha išla napred a k bráne sa dostala ako prvá. Keď sa k nej pridali, ukázala na kúsok čerstvo vypletej červenej zeme len asi tridsať metrov hore kopcom od brány. „To tu nebolo,“ poznamenala. „A niečo tam je.“

Pipó otvoril bránu a Libo, lebo bol mladší, sa rozbehol dopredu, aby to preskúmal. Zastavil sa na okraji obnaženého kúska a pri pohľade na to, čo tam ležalo, úplne zmeravel. Keď to Pipó videl, zastal a Novinha, ktorú zrazu prepadol strach o Liba, ignorovala nariadenie a prebehla cez bránu. Libo zaklonil hlavu a padol na kolená. Zaboril si ruky do hustých kučier a v jeho výkriku sa ozývali príšerné výčitky svedomia.

Koreniak ležal s doširoka rozťahnutými končatinami na holej hline. Bol veľmi precízne vypitvaný: Každý orgán dokonale oddelený a šľachy z jeho končatín vytiahnuté a symetricky rozložené na vysychajúcej pôde. Všetko však bolo stále spojené s jeho telom – nič nebolo úplne odrezané.

Libov užialený plač znel takmer hystericky. Novinha si k nemu kľakla a držala ho, kolísala a snažila sa ho upokojiť. Pipó však okamžite vytiahol malý fotoaparát a urobil fotografie zo všetkých uhlov, aby ich neskôr mohol počítač podrobne analyzovať.

„Ešte žil, keď to urobili,“ skonštatoval Libo, len čo sa upokojil natoľko, aby dokázal hovoriť. Aj tak musel rozprávať pomaly, opatrne, akoby bol cudzinec, ktorý sa práve učí hovoriť. „Na zemi je veľmi veľa krvi a je rozprsknutá tak ďaleko – muselo mu ešte biť srdce, keď ho rozrezávali.“

„Preberieme to neskôr,“ navrhol Pipo.

To, na čo Libo včera zabudol, sa mu teraz vrátilo s krutou jasnosťou. „Ide o to, čo Koreniak povedal o ženách. Ony rozhodujú o tom, kedy majú muži zomrieť. Povedal mi to a ja...“ Zarazil sa. Samozrejme, že nič neurobil. Zákon od neho vyžadoval, aby nič nerobil. A v tej chvíli sa rozhodol, že zákon nenávidí. Ak dodržiavanie zákona znamenalo, že dovolili, aby sa toto stalo Koreniakovi, potom zákon nemal pochopenie. Koreniak bol človek. Nemožno sa len tak prizerať a dovoliť, aby sa to stalo nejakému človeku len preto, že ho skúmate.

„Nezneuctili ho,“ povedala Novinha. „Ak je niečo nespochybniteľné, tak je to láska, ktorú majú k stromom. Vidíte?“ Zo stredu otvoreného hrudného koša, ktorý bol inak prázdny, vytrčala malá sadenička. „Zasadili strom, aby označili miesto, kde je pochovaný.“

„Teraz už vieme, prečo pomenúvajú všetky stromy,“ pomenoval Libo trpkosť. „Vysadili ich ako náhrobné kamene pre prasiatka, ktoré umučili na smrť.“

„Toto je veľmi veľký les,“ ozval sa Pipo pokojne. „Prosím, obmedz svoje hypotézy na to, čo je aspoň trochu reálne.“ Upokojil ich jeho tichý, rozumný hlas, jeho naliehanie, aby sa aj teraz správali ako vedci.

„Čo by sme mali urobiť?“ spýtala sa Novinha.

„Mali by sme ňa okamžite dostať odtiaľto za plot,“ povedal Pipo. „Je zakázané, aby si sem vstupovala.“

„Ale myslím... čo urobíme s telom?“

„Nič,“ odvetil Pipó. „Pequenínovia urobili to, čo robia pequenínovia, nech na to už majú akýkoľvek dôvod.“ Pomohol Libovi na nohy.

Libo mal chvíľu ťažkosti stáť sám a prvých niekoľko krokov sa musel opierať o otca aj Novinha. „Čo som povedal?“ zašepkal. „Ani neviem, čo som povedal, že ho to zabilo.“

„Nemôžeš za to ty,“ odvetil Pipó. „Spôsobil som to ja.“

„Myslíš si, že ich vlastníš?“ rozhorčila sa Novinha. „Myslíš si, že ich svet sa točí okolo teba? Ako si povedal, prasiatka to urobili, nech už na to mali akýkoľvek dôvod. Je zjavné, že sa to nestalo prvý raz – pitvu vykonali príliš obratne na to, aby to robili prvýkrát.“

Pipó to zobral s čiernym humorom. „Prichádzame o rozum, Libo. Novinha by nemala vedieť nič o xenológii.“

„Máš pravdu,“ súhlasil Libo. „Nech už to zapríčinilo čokoľvek, je to niečo, čo robili aj predtým. Tradícia.“ Snažil sa znížiť pokojne.

„Ale to je ešte horšie, nie?“ spýtala sa Novinha. „Je ich *tradíciou* vypitvať sa navzájom zaživa.“ Pozrela na ostatné stromy v lese, ktorý sa začínal na vrchole kopca, a uvažovala, koľko z nich sa zakorenilo v krvavej pôde.

Pipó poslal svoju správu cez ansible a počítač mu nerobil žiadne ťažkosti s nastavením úrovne priority. Nechal na dozornom výbore, aby rozhodol, či sa má kontakt s prasiatkami zastaviť. Výbor nedokázal identifikovať žiadnu fatálnu chybu. „Nie je možné utajiť vzťah medzi našimi pohlaviami, pretože jedného dňa môže byť xenológom žena,“ hovorilo sa v správe. „Nedokážeme nájsť žiadny bod, v ktorom by ste nepostupovali rozumne či obozretne. Náš predbežný záver je, že ste boli nevedomými účastníkmi akéhosi boja o moc, ktorý sa skončil v neprospech Koreniaka, a že by ste mali pokračovať v kontakte s čo najväčšou opatrnosťou.“

Tento posudok ich zbavil akejkolvek viny, ale aj tak ho nebolo ľahké prijať. Libo vyrastal s vedomosťami o prasiatkach alebo o nich aspoň počúval od svojho otca. Koreniaka poznal lepšie ako kohokoľvek iného okrem svojej rodiny a Novinhe. Trvalo niekoľko dní, kým sa Libo vrátil do zenadorovej stanice, týždne, kým sa vrátil do lesa. Prasiatka nijako nedali najavo, že by sa niečo zmenilo. Popravde boli otvorenejšie a priateľskejšie než predtým. Nikto z nich nespomínal Koreniaka, a už vonkoncom nie Pipo alebo Libo. Na strane ľudí však nastali zmeny. Keď boli Pipo s Libom medzi pequeninmi, nikdy sa od seba nevzdialili na viac ako pár krokov.

Bolesť a výčitky svedomia z toho dňa Liba a Novinhu ešte viac stmelili, začali sa čoraz viac spoliehať jeden na druhého, akoby ich temnota spájala viac než svetlo. Prasiatka im teraz pripadali nebezpečné a nevyspytateľné, tak ako pre nich vždy bola nebezpečná ľudská spoločnosť, a medzi Pipom a Libom sa teraz vznášala otázka, či to bola vina, a nezáležalo na tom, ako často sa jeden druhého snažili ubezpečiť, že sa ničím neprevinili. Takže jediným dobrým a spoľahlivým bodom v Libovom živote sa stala Novinha a v Novinhinom živote zasa Libo.

Hoci Libo mal matku a súrodencov a Pipo s Libom sa k nim každý deň vracali domov, Novinha s Libom sa správali, akoby stanica zenadora bola ostrovom a Pipo milujúcim, ale vzdialeným Prosperom. Pipovi napadlo, či sú v tejto shakespearovskej analógii pequeninovia ako Ariel, ktorý vedie mladých milencov k šťastiu, alebo sú to malí Calibanovia, ktorí sa sotva dokážu ovládať a potajme si brúsia zuby na vraždu?

Po niekoľkých mesiacoch spomienka na Koreniakovu smrť ustúpila do úzadia a ich smiech sa vrátil, hoci už možno nebol taký bezstarostný ako predtým. V sedemnástich rokoch si boli Libo a Novinha takí istí jeden druhým, že bežne hovorili o tom, čo budú spolu robiť o päť, desať, dvadsať rokov

neskôr. Pipa sa ich nikdy neobťažoval pýtať na ich manželské plány. Koniec koncov, pomyslel si, biológii sa zaoberali od rána do večera. Napokon im napadne preskúmať stabilné a spoločensky prijateľné reprodukčné stratégie. Zatiaľ im stačilo, že si donekonečna lámali hlavu nad tým, kedy a ako sa pequeninovia pária, vzhľadom na to, že samce nemali žiadny rozoznateľný pohlavný orgán. Ich dohady o tom, ako pequeninovia kombinujú genetický materiál, sa vždy končili takými oplzlými vtipmi, že Pipa musel vynaložiť obrovské sebaovládanie, aby sa tváril, že mu nepripadajú zábavné.

Stanica zenadora sa tak na tých niekoľko krátkych rokov stala miestom skutočného spoločenstva pre dvoch skvelých mladých ľudí, ktorí by inak boli odsúdení na chladnú samotu. Ani jednému z nich nenapadlo, že táto idylka sa náhle a navždy skončí za okolností, ktoré otrasú celým Stosvetom.

Všetko bolo také jednoduché, také obyčajné. Novinha analyzovala genetickú štruktúru trstiny z oblasti pozdĺž rieky, ktorú napadli cicavé mušky, a uvedomila si, že v bunkách trstiny sa nachádza tá istá subcelulárna štruktúra, ktorá spôsobila descoladu. Nad počítačový terminál vytiahla do vzduchu hologramy niekoľkých ďalších buniek a otáčala nimi. Všetky obsahovali pôvodcu descolady.

Zavolala na Pipa, ktorý prechádzal zápisky zo včerajšej návštevy u pequeninov. Počítač spustil porovnávanie všetkých buniek, z ktorých mala vzorky. Bez ohľadu na funkciu bunky, bez ohľadu na druh, z ktorého bola odobratá, každá bunka z tejto planéty obsahovala pôvodcu descolady a počítač ich z chemického hľadiska vyhodnotil ako absolútne identické.

Novinha očakávala, že Pipa prikývne, povie jej, že to vyzerá zaujímavo, možno vysloví nejakú hypotézu. Namiesto toho si sadol a spustil ten istý test znova. Prítom jej kládol

otázky o tom, ako funguje porovnávanie v počítači, a následne o tom, čo vlastne tento pôvodca descology spôsobuje.

„Matka a otec nikdy neprišli na to, čo to spúšťa, ale pôvodca descology uvoľňuje tento malý proteín – nuž, ide skôr o pseudoproteín – a ten útočí na genetické molekuly, začne na jednom konci a rozopne dve vlákna molekúl priamo uprostred ako zips. Preto ho nazvali *descolorador* – dokáže rozlepiť DNA aj u ľudí.“

„Ukáž mi, ako sa správa v bunkách pôvodných organizmov tejto planéty.“

Novinha spustila simuláciu.

„Nie, nielen v genetickej molekule – v celom prostredí bunky.“

„Deje sa to len v jadre bunky,“ povedala. Rozšírila však pole na obrazovke tak, aby zahŕňalo viac premenných. Počítaču to tentoraz trvalo dlhšie, lebo každú sekundu zvažoval milióny náhodných usporiadaní v jadre bunky. Keď sa genetická molekula v bunke trstiny rozpojila, k odhaleným vláknam sa prilepilo niekoľko veľkých okolitých proteínov. „U ľudí sa DNA snaží preusporiadať, ale pripoja sa k nej náhodné proteíny, až sa z toho všetky bunky jedna po druhej zbláznia. Niekedy sa v nich spustí mitóza ako pri rakovine, inokedy odumrú. Najdôležitejšie je, že u ľudí sa samotné štruktúry descology rozmnožujú ako šialené, prechádzajú z bunky na bunku. Samozrejme, každý tvor tejto planéty ich už má.“

Pipa však jej slová nezaujímal. Keď *descolorador* skončil s genetickými molekulami trstiny, pozeral z jednej bunky na druhú. „Nie je to len významné, je to rovnaké,“ povedal. „Je to to isté!“

Novinha si hneď nevšimla, čo odhalil. Čo bolo rovnaké ako čo? Nemala čas, aby sa ho na to spýtala. Pipa už totiž vstal z kresla, zobral si kabát a zamieril k dverám. Vonku

mrholilo. Pipa zastal len na chvíľu, aby na ňu zavolať: „Povedz Libovi, nech sa neobťažuje ísť za mnou. Len mu ukáž tú simuláciu a uvidíme, či na to príde, kým sa vrátim. Pochopí to – je to odpoveď na našu najväčšiu otázku. Je to odpoveď na všetko.“

„Povedz mi, čo to je!“

Zasmial sa. „Nepodvádzaj. Libo ti to povie, ak to nezbadáš sama.“

„Kam ideš?“

„Samozrejme za pequeninmi, aby som zistil, či mám pravdu! No ja viem, že mám, aj keby mi klamali. Ak sa do hodiny nevrátim, pošmykol som sa v daždi a zlomil si nohu.“

Libo sa k simuláciám nedostal. Zasadnutie plánovacej komisie sa predĺžilo vinou hádky o rozšírení výbehu pre dobytok a po zasadnutí musel ešte vyzdvihnúť týždenný nákup. Kým sa vrátil, Pipa bol už štyri hodiny vonku, stmievalo sa a mrholenie sa menilo na sneženie. Hneď ho išli hľadať, lebo sa obávali, že kým ho v lese nájdú, potrvá to niekoľko hodín.

Našli ho až príliš skoro. Jeho telo už chladlo v snehu. Prasiatka doňho dokonca ani nezasadili stromček.

DRUHÁ KAPITOLA

TRONDHEIM

Je mi naozaj veľmi ľúto, že som nemohol reagovať na Vašu žiadosť o podrobnejšie informácie týkajúce sa dvorenia a svadobných zvykov domorodých Luzitáncov. Musí vám to spôsobovať nepredstaviteľné utrpenie, inak by ste nepodali Xenologickej spoločnosti žiadosť, aby ma pokarhali za nespolupracovanie pri Vašich výskumoch.

Keď sa samozvaní xenológovia sťažujú, že pri svojich pozorovaniach pequeninov nezískavam správny druh údajov, vždy ich vyzvem, aby si znovu prečítali obmedzenia, ktoré mi ukladá zákon. Na terénne návštevy si smiem vziať maximálne jedného asistenta; nesmiem klásť otázky, ktoré by mohli odhaliť ľudské očakávania, aby sa nás nesnažili napodobniť; nesmiem dobrovoľne poskytovať informácie, aby som od nich získal paralelnú odpoveď; nesmiem s nimi zostať dlhšie ako štyri hodiny naraz; okrem svojho oblečenia nesmiem v ich prítomnosti používať žiadne výtvarné techniky, čo zahŕňa fotoaparáty, diktafóny, počítače alebo dokonca pero, ktorým by som si písal na papier; nesmiem ich dokonca ani pozorovať bez toho, aby o tom vedeli.

Stručne povedané: nemôžem Vám opísať, ako sa pequeninovia rozmnožujú, pretože sa rozhodli nerobiť to pred mnou.

Samozrejme, že Váš výskum je ochromený! Samozrejme, že naše závery o pequeninoch sú absurdné! Keby sme mali pozorovať vašu univerzitu s rovnakými obmedzeniami, ktoré nás zväzujú pri pozorovaní luzitánskych